

**ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 15ης Σεπτεμβρίου 1998 ***

Στην υπόθεση T-54/96,

Oleifici Italiani SpA, εταιρία ιταλικού δικαίου, με έδρα την Ostuni (Ιταλία),

Fratelli Rubino Industrie Olearie SpA, εταιρία ιταλικού δικαίου, με έδρα το Bari (Ιταλία),

εκπροσωπούμενες από τους Antonio Tizzano, Gian Michele Roberti και Francesco Sciaudone, δικηγόρους Νεαπόλεως, 36, place du Grand Sablon, Βρυξέλλες,

προσφεύγουσες-ενάγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Eugenio de March, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον Alberto Dal Ferro, δικηγόρο Vicence, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής-εναγομένης,

που έχει ως αντικείμενο, αφενός, την ακύρωση του από 7 Φεβρουαρίου 1996 εγγράφου της Επιτροπής, το οποίο αυτή απηύθυνε, μεταξύ άλλων, στις ιταλικές

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

αρχές και τον Azienda di Stato per gli Interventi nel Mercato Agricolo, ιταλικό οργανισμό παρεμβάσεως, και με το οποίο επέβαλε, κατά τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών-εναγουσών, τη δέσμευση όλων των καταβλητέων ποσών λόγω αποθεματοποιήσεως των ελαιολάδων για τις περιόδους εμπορίας 1991/92 και 1992/93, εν αναμονή του ελέγχου της περιεκτικότητάς τους σε κηρούς, και, αφετέρου, την αποζημίωση για τη ζημία που οι προσφεύγουσες-ενάγουσες ισχυρίζονται ότι υπέστησαν λόγω της συμπεριφοράς της Επιτροπής,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους Α. Καλογερόπουλο, Πρόεδρο, C. W. Bellamy και J. Pirrung, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 10ης Ιουνίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

Η χρηματοδότηση των μέτρων παρεμβάσεως στον τομέα του ελαιολάδου

1 Ο κανονισμός 136/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1996, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των λιπαρών ουσιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/002, σ. 33, στο εξής: βασικός κανονισμός), προβλέπει, μεταξύ άλλων, την κοινοτική οικονομική στήριξη για την παραγωγή ελαιολάδου (τέταρτη αιτιολογική σκέψη). Για τον σκοπό αυτόν, ο κανονισμός καθιερώνει μηχανισμό,

στο πλαίσιο του οποίου ο οργανισμός παρεμβάσεως που έχει οριστεί για τον σκοπό αυτόν, εντός κάθε κράτους μέλους που παράγει ελαιόλαδο, αγοράζει, στην τιμή παρεμβάσεως, το ελαιόλαδο κοινοτικής προελεύσεως που του προσφέρεται. Η τιμή παρεμβάσεως εξαρτάται από την ποιότητα του ελαίου, η οποία καθορίζεται με παραπομπή στις ονομασίες και τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του κανονισμού. Το παράρτημα αυτό, περιλαμβάνει, κατά φθίνουσα τάξη από άποψη ποιότητας, τις ακόλουθες ονομασίες:

1. Παρθένο ελαιόλαδο (...)
 - α) εξαιρετικό (...)
 - β) εκλεκτό (...)
 - γ) κουράντε (ημιφίνο) (...)
 - δ) μειονεκτικό (λαμπάντε) (...)
 2. (...)
 3. (...)
 4. Πυρηνέλαιο
 5. (...)
 6. (...)
 7. (...)
- II - 3382

- 2 Ο Κανονισμός (ΕΟΚ) 729/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970, περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 93, στο εξής: κανονισμός 729/70), προβλέπει, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, ότι το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (στο εξής: ΕΓΤΠΕ) χρηματοδοτεί, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού, τις παρεμβάσεις που προορίζονται για τη ρύθμιση των γεωργικών αγορών και που επιχειρούνται σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών.
- 3 Δυνάμει του άρθρου 4 του εν λόγω κανονισμού, τα κράτη μέλη υποδεικνύουν τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς που εξουσιοδοτούν να πληρώνουν τις δαπάνες που συνδέονται με τις παρεμβάσεις αυτές (παράγραφος 1), ενώ η Επιτροπή θέτει στη διάθεση των κρατών μελών τις αναγκαίες πιστώσεις προκειμένου οι οργανισμοί που έχουν υποδειχθεί να προβαίνουν, σύμφωνα με τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες, στις πληρωμές αυτές (παράγραφος 2).
- 4 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, η Επιτροπή αποφασίζει, στην αρχή του έτους, τη χορήγηση προκαταβολής για τους οργανισμούς που έχουν υποδειχθεί και, κατά τη διάρκεια του έτους, συμπληρωματικές καταβολές που προορίζονται για την κάλυψη των δαπανών που επιβαρύνουν τους οργανισμούς αυτούς (στοιχείο α'): προ του τέλους του επομένου έτους, η Επιτροπή εκκαθαρίζει τους λογαριασμούς των εν λόγω οργανισμών (στοιχείο β').
- 5 Βάσει του κανονισμού 729/70, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1883/78, της 2ας Αυγούστου 1978, περί των γενικών κανόνων χρηματοδοτήσεως των παρεμβάσεων από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Εγγυήσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/022, σ. 91), ο οποίος προβλέπει, για τον τομέα του ελαιολάδου, ότι οι αγορές και οι παρεπόμενες ενέργειες που πραγματοποιούνται από οργανισμό παρεμβάσεως και, μεταξύ άλλων, οι συμβάσεις αποθεματοποιήσεως καθώς και οι υλικές ενέργειες που συνεπάγεται η αποθεματοποίηση προϊόντων παρεμβάσεως μπορούν να χρηματοδοτηθούν κατ'εφαρμογήν του κανονισμού 729/70.

Ο έλεγχος της ποιότητας των ελαιολάδων που προσφέρονται στην παρέμβαση

- 6 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 729/70 ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν, σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις τους, τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν την πραγματοποίηση και την κανονικότητα των χρηματοδοτούμενων από το ΕΓΤΠΕ πράξεων καθώς και να προλάβουν και διώξουν ανωμαλίες. Δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, τα κράτη μέλη θέτουν στη διάθεση της Επιτροπής κάθε πληροφορία αναγκαία για την καλή λειτουργία του ΕΓΤΠΕ και λαμβάνουν κάθε μέτρο που δύναται να διευκολύνει τους ελέγχους τους οποίους η Επιτροπή θεωρεί χρήσιμο να ενεργήσει στο πλαίσιο της διαχείρισης της κοινοτικής χρηματοδοτήσεως.
- 7 Η Επιτροπή διευκρίνισε τις λεπτομέρειες αγοράς και αποθεματοποιήσεως ελαιολάδου από τους οργανισμούς παρεμβάσεως με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3472/85, της 10ης Δεκεμβρίου 1985 (ΕΕ 1985, L 333, σ. 5, στο εξής: κανονισμός 3472/85). Το άρθρο 1 του κανονισμού, όπως ισχύει δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1859/88 της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 1988 (ΕΕ L 166, σ. 13), περιορίζει, μεταξύ άλλων, την παρέμβαση στο ελαιόλαδο που αναφέρεται στο σημείο 1 του παραρτήματος του βασικού κανονισμού — ήτοι στο παρθένο ελαιόλαδο (εξαιρετικό, εκλεκτό, κουράντε, μειονεκτικό) — του οποίου η περιεκτικότητα σε νερό, ξένες ουσίες ή ακόμη και σε οξέα δεν υπερβαίνει ορισμένο ποσοστό.
- 8 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 4, του κανονισμού 3472/85, η προσφορά ελαιολάδου γίνεται δεκτή μόνον εφόσον ο οργανισμός παρεμβάσεως ελέγξει, με τις κοινοτικές μεθόδους αναλύσεως, ότι το προσφερθέν έλαιο δεν εμπεριέχει ορισμένες ουσίες. Οι αναλύσεις αυτές πρέπει να πραγματοποιηθούν από ανεξάρτητα εργαστήρια. Σε περίπτωση που ο οργανισμός παρεμβάσεως διαπιστώνει ότι το έλαιο που προσκομίζεται στην παρέμβαση δεν αντιστοιχεί στην ποιότητα με την οποία προσφέρεται το έλαιο αυτό, η σχετική προσφορά μπορεί να αποσυρθεί. Στην περίπτωση αυτή, τα ενδεχόμενα έξοδα εισόδου στην αποθήκη, αποθεματοποιήσεως και εξόδου του προσφερομένου ελαίου επιβαρύνουν τον προσφέροντα (παράγραφος 6).
- 9 Στις 11 Ιουλίου 1991, η Επιτροπή εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2568/91, σχετικά με τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών των ελαιολάδων και των πυρηνελαιών καθώς και με τις μεθόδους προσδιορισμού (ΕΕ L 248, σ. 1, στο εξής:

κανονισμός 2568/91). Ο κανονισμός αυτός αποσκοπεί στην παροχή της δυνατότητας σαφέστερου διαχωρισμού μεταξύ των διαφόρων τύπων ελαίου που προβλέπονται στο παράρτημα του βασικού κανονισμού και στη διασφάλιση της γνησιότητας και της ποιότητας των εν λόγω προϊόντων (δεύτερη αιτιολογική σκέψη). Κατά το άρθρο 1 του κανονισμού, θεωρούνται παρθένα ελαιόλαδα, κατά την έννοια του βασικού κανονισμού, μόνο τα έλαια των οποίων τα χαρακτηριστικά είναι σύμφωνα με εκείνα που αναφέρονται στο παράρτημά του Ι. Κατά το άρθρο 2 του κανονισμού, ο προσδιορισμός των χαρακτηριστικών αυτών πραγματοποιείται σύμφωνα με τις μεθόδους αναλύσεως που διατυπώνονται στα διάφορα παραρτήματά του. Αρχικώς, ο κανονισμός 2568/91 δεν προέβλεπε τον προσδιορισμό της περιεκτικότητας του ελαίου σε κηρούς. Προέβλεπε, αντιθέτως, τον προσδιορισμό των αλειφατικών αλκοολών, σύμφωνα με μία μέθοδο που διατυπώνεται στο παράρτημα IV.

10 Στη συνέχεια, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 29 Ιανουαρίου 1993, τον κανονισμό (ΕΟΚ) 183/93, για την τροποποίηση του κανονισμού 2568/91 (ΕΕ L 22, σ. 58, στο εξής: κανονισμός 183/93), στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του οποίου εκτίθεται ότι, «δεδομένης της υπάρχουσας πείρας, καθίστανται αναγκαίες ορισμένες ποσαρμογές ή διευκρινίσεις των μεθόδων προσδιορισμού». Το σχετικό με τις αλειφατικές αλκοόλες κριτήριο αντικαταστάθηκε από τον προσδιορισμό της περιεκτικότητας σε κηρούς, με την ένδειξη ότι η μέθοδος αυτή «μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διάκριση μεταξύ του ελαιολάδου που λαμβάνεται με έκθλιψη και εκείνου που λαμβάνεται με εκχύλιση (έλαιο εξ ελαιοπυρήνων)». Κατά το άρθρο 2, ο κανονισμός 183/93 τέθηκε σε ισχύ στις 20 Φεβρουαρίου 1993. Εντούτοις, η νέα μέθοδος προσδιορισμού της περιεκτικότητας σε κηρούς κατέστη εφαρμοστέα από την 1η Ιουλίου 1993 «για τα ελαιόλαδα τα οποία είχαν συσκευαστεί πριν από την εν λόγω ημερομηνία».

11 Τέλος, για να διασφαλίσει καλύτερο έλεγχο της ποιότητας του προσφερομένου στην παρέμβαση ελαίου και για να συμπληρώσει τις μεθόδους αναλύσεως που πρέπει να χρησιμοποιούνται προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή προέβη σε σχετική προσαρμογή του κανονισμού 3472/85. Πράγματι, εξέδωσε, στις 29 Ιουνίου 1994, τον κανονισμό (ΕΚ) 1509/94, για την τροποποίηση του κανονισμού 3472/85 (ΕΕ L 162, σ. 31), υπό την έννοια ότι οι έλεγχοι του ελαίου πρέπει να διενεργούνται, μεταξύ άλλων, με τη μέθοδο του προσδιορισμού της περιεκτικότητας σε κηρούς.

Ιστορικό της διαφοράς

- 12 Οι προσφεύγουσες-ενάγουσες (στο εξής: προσφεύγουσες) εταιρίες συγκαταλέγονται μεταξύ των ιδιωτικών επιχειρήσεων στις οποίες ο Azienda di Stato per gli Interventi nel Mercato Agricolo (ο ιταλικός οργανισμός παρεμβάσεως, στο εξής: AIMA) αναθέτει την αποθεματοποίηση και, εν γένει, τη διενέργεια των πράξεων παρεμβάσεως στην ιταλική αγορά ελαιολάδου.
- 13 Κατά τις περιόδους εμπορίας 1991/92 και 1992/93, οι προσφεύγουσες αποθεματοποίησαν μερικές χιλιάδες τόνους ελαιολάδου. Ισχυρίζονται, χωρίς η Επιτροπή να τις αντικρούει ως προς τα σημεία αυτά, ότι
- η αποθήκευση των επιμάχων ελαίων πραγματοποιήθηκε πριν από την έκδοση του κανονισμού 1509/94, της 29ης Ιουνίου 1994, και, εν μέρει, του κανονισμού 183/93,
 - ο AIMA, αφού διενήργησε ελέγχους και αναλύσεις, διαπίστωσε την πλήρη συμμόρφωση των προσφερθέντων ελαίων και προέβη ο ίδιος στη συνήθη καταβολή των αντιστοίχων ποσών στους κυρίους των ελαίων,
 - τα αποτελέσματα των εν λόγω αναλύσεων και ελέγχων γνωστοποιήθηκαν στην Επιτροπή, η οποία, την εποχή εκείνη, δεν διατύπωσε αντιρρήσεις.
- 14 Τον Νοέμβριο του 1993 το ΕΓΤΠΕ κίνησε διαδικασία έρευνας, δυνάμει του άρθρου 9 του κανονισμού 729/70, ως προς την ποσότητα και την ποιότητα των ελαιολάδων τα οποία παραδίδονται στην παρέμβαση στην Ιταλία. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, ελήφθησαν, παρουσία εκπροσώπων των εθνικών αρχών, δείγματα ελαιολάδου της προσφεύγουσας Oleifici Italiani SpA (στο εξής: Oleifici Italiani), το ένα δε από τα ληφθέντα δείγματα εστάλη σε κρατικό εργαστήριο αναλύσεων της Ισπανίας.

- 15 Από τις αναλύσεις που διενεργήθηκαν τον Ιανουάριο του 1994 — ιδίως βάσει της μεθόδου σχετικά με τον προσδιορισμό της περιεκτικότητας σε κηρούς — το εργαστήριο διαπίστωσε «περιεκτικότητα σε κηρούς ανώτερη της επιτρεπομένης» και την «παρουσία πυρηνελαίου», ενώ τα υποβληθέντα σε έλεγχο έλαια ήσαν σύμφωνα προς τα λοιπά κριτήρια που καθορίζει η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.
- 16 Η Επιτροπή κατέληξε ότι, αντίθετα προς ό,τι είχε δηλωθεί, το 31 % των δειγμάτων ελαίων δεν ήσαν παρθένα ελαιόλαδα, το 46 % ήσαν μειονεκτικά παρθένα ελαιόλαδα και όχι εξαιρετικά παρθένα ελαιόλαδα και το 15,2 % ήσαν βεβαίως παρθένα ελαιόλαδα, κατώτερης όμως ποιότητας από την αρχικώς δηλωθείσα· μόνο το 4,8 % των δειγμάτων θα μπορούσαν να θεωρηθούν της ίδιας ποιότητας με την ποιότητα που είχε δηλωθεί. Τα αποτελέσματα αυτά κοινοποιήθηκαν στις ιταλικές αρχές με έγγραφο της Γενικής Διευθύνσεως Γεωργίας (ΓΔ VI) της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 1994. Αφού επισήμανε τα «απαράδεκτα κενά του όλου [ιταλικού] συστήματος ελέγχου της δημόσιας παρεμβάσεως στον τομέα του ελαιολάδου», η Επιτροπή δήλωσε ότι οι υπηρεσίες της «[ήσαν] υποχρεωμένες να αρνηθούν τη χρηματοδότηση όλων των δαπανών σχετικά με το σύνολο των ποσοτήτων που αγόρασε ο ΑΙΜΑ, εξαιρουμένων των μικρών ποσοτήτων ως προς τις οποίες από τα αποτελέσματα των αναλύσεων [προέκυψε] ότι [ήσαν] της ίδιας ποιότητας με την ποιότητα που δηλώθηκε».
- 17 Πάντως, κατόπιν ανταλλαγής εγγράφων και μιας διασκέψεως με τον ΑΙΜΑ μεταξύ του Μαρτίου 1994 και του Ιανουαρίου 1995, η Επιτροπή δέχθηκε το αίτημα του ΑΙΜΑ και δήλωσε, με έγγραφο της 27ης Φεβρουαρίου 1995, ότι είναι διατεθειμένη να ζητήσει δεύτερη ανάλυση από ιταλικό εργαστήριο.
- 18 Εντούτοις, η ανάλυση αυτή, η οποία είχε προβλεφθεί για τον Απρίλιο του 1995, δεν πραγματοποιήθηκε, δεδομένου ότι, κατά το τέλος του Μαρτίου του 1995, τα ιταλικά δικαστήρια κίνησαν διαδικασία έρευνας για τα οικεία έλαια και οι υπηρεσίες της Επιτροπής έκριναν σκόπιμο να θέσουν τα δείγματα που είχε συλλέξει το ΕΓΤΠΕ στη διάθεση των εν λόγω δικαστηρίων.

- 19 Επιπλέον, τον Ιούνιο του 1995 η προσφεύγουσα Oleifici Italiani ζήτησε, με δική της πρωτοβουλία, την ανάλυση από το προμνημονευθέν ισπανικό εργαστήριο των δειγμάτων ελαιολάδων, τα οποία, κατά τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών, ταυτίζονταν με τα έλαια που εξετάστηκαν τον Ιανουάριο του 1994. Από την ανάλυση προέκυψε ότι επρόκειτο για «μειονεκτικά παρθένα ελαιόλαδα απαλλαγμένα από κάθε είδος αναμιξεων νοθεύσεως, καθόσον οι υψηλές περιεκτικότητες σε κηρούς [μπορούσαν] να εξηγηθούν από το γεγονός ότι [επρόκειτο] για παλαιά έλαια».
- 20 Η έκθεση πραγματογνωμοσύνης που συνετάχθη στις 30 Οκτωβρίου 1995, στο πλαίσιο της έρευνας που διεξήχθη κατ' εντολή των ιταλικών δικαστηρίων, κατέληξε, κατ' ουσίαν, στο ίδιο συμπέρασμα, διαλαμβάνουσα τα εξής
- σε περίπτωση διαπιστώσεως υπερβολικά υψηλής περιεκτικότητας μόνον όσον αφορά τους κηρούς και όχι τις λοιπές παραμέτρους — όπως συνέβη με τα επίμαχα έλαια — η αλλοίωση οφειλόταν σε φυσιολογικές χημικές αντιδράσεις και όχι σε αναμίξεις,
 - βάσει των αναλυτικών τιμών που προέκυψαν, ουδόλως μπορεί να συναχθεί ότι πραγματοποιήθηκε υποκατάσταση ή ανάμιξη ελαίων.
- 21 Ενημερωθείσα από την προσφεύγουσα Oleifici Italiani τον Σεπτέμβριο του 1995 για τη δεύτερη έκθεση ανάλυσεως που συνέταξε το ισπανικό εργαστήριο, η Επιτροπή, με έγγραφο της 2ας Οκτωβρίου 1995 που απηύθυνε στον ΑΙΜΑ, σημείωσε την εν λόγω έκθεση, κατά την οποία η υπερβολικά υψηλή περιεκτικότητα σε κηρούς δεν οφειλόταν σε κάποιο είδος αναμιξεως νοθεύσεως, αλλά μπορούσε να εξηγηθεί από την παλαιότητα των ελαίων. Κατέληξε ότι «υπό τις συνθήκες αυτές [ήταν] δύσκολο να μη γίνουν δεκτά στην παρέμβαση τα έλαια που [αποτελέσαν] το αντικείμενο της δεύτερης αυτής ανάλυσεως» και ζήτησε από τον ΑΙΜΑ να της «γνωστοποιήσει τις ποσότητες και τις αποθήκες ελαίων, από την ανάλυση των οποίων [προέκυψαν] ανάλογα αποτελέσματα, προκειμένου να μπορέσουν να πωληθούν το ταχύτερο δυνατόν».

- 22 Με έγγραφο της 23ης Νοεμβρίου 1995, το οποίο απηύθυνε στον ΑΙΜΑ, η Επιτροπή αναφέρθηκε, επιπλέον, στην έκθεση πραγματογνωμοσύνης που συντάχθηκε στις 30 Οκτωβρίου στο πλαίσιο της έρευνας που διεξήχθη κατ' εντολή των ιταλικών δικαστηρίων, κατά την οποία — όσον αφορά την προσφεύγουσα Oleifici Italiani — από κανένα εξετασθέν στοιχείο δεν κατέστη δυνατόν να συναχθεί ότι πραγματοποιήθηκε υποκατάσταση των αναλυθέντων ελαίων. Η Επιτροπή ζήτησε από τον ΑΙΜΑ, «κατά συνέπεια, να [της] διαβιβάσει το ταχύτερο δυνατόν τις εκθέσεις σχετικά με όλες τις εξετασθείσες παρτίδες, να ακυρώσει την επιβληθείσα από τη διοίκηση αναστολή και να καταβάλει αμέσως το σύνολο των εξισωτικών ποσών που οφείλονται σε όλους τους προσφέροντες ως προς τους οποίους οι εκθέσεις ανάλυσης περιλαμβάνουν τα ίδια συμπεράσματα με αυτά που αφορούν την Oleifici Italiani».
- 23 Ο ΑΙΜΑ απάντησε στο αίτημα της Επιτροπής με έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1995, στο οποίο επισυνάφθηκε η έκθεση της 30ής Οκτωβρίου 1995, η οποία συντάχθηκε στο πλαίσιο της έρευνας που διεξήχθη κατ' εντολή των ιταλικών δικαστηρίων. Ο ΑΙΜΑ πληροφόρησε, επιπλέον, την Επιτροπή ότι θα προέβαινε αμέσως, εφόσον η Επιτροπή δεν είχε αντιρρήσεις, στην καταβολή των εξισωτικών ποσών που οφείλονταν στους προσφέροντες, και συγκεκριμένα για τη συνολική ποσότητα των 17 639,291 τόνων ελαίου ως τους οποίους δεν διαπιστώθηκε υποκατάσταση.
- 24 Απαντώντας στο έγγραφο αυτό, η Επιτροπή δήλωσε, με τηλεμοιολογία της 7ης Δεκεμβρίου 1995 (VI/04636), ότι δεν είχε καμία αντίρρηση όσον αφορά την άμεση καταβολή των εξισωτικών ποσών αποθεματοποιήσεως για τους 17 639,291 τόνους που ανέφερε ο ΑΙΜΑ. Ενώπιον του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή εξήγησε ότι έλαβε τη θέση αυτή επειδή πίστευε ότι οι επίμαχες αναλύσεις διενεργήθηκαν τηρουμένης της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας και ότι μπορούσαν να θεωρηθούν αξιόπιστες. Όταν όμως έλαβε γνώση της εκθέσεως η οποία συντάχθηκε στο πλαίσιο της διαταχθείσας από τα δικαστήρια έρευνας και της διαβιβάσθηκε με το από 30 Νοεμβρίου 1995 έγγραφο του ΑΙΜΑ, διαπίστωσε ότι αυτή δεν μνημόνευε την περιεκτικότητα σε κηρούς των αναλυθέντων δειγμάτων ελαίου.
- 25 Προκειμένου να εξακριβώσει το αξιόπιστο της νέας ανάλυσεως που είχε ζητήσει η προσφεύγουσα Oleifici Italiani από το ισπανικό εργαστήριο, η Επιτροπή κάλεσε επίσης το εργαστήριο αυτό, με έγγραφο της 6ης Φεβρουαρίου 1996, να διευκρινίσει την προέλευση του αναλυθέντος ελαίου (αποθήκη, κύριος)

καθώς και την παρουσίαση των δειγμάτων (δοχείο, επισήμανση) και να αναφέρει αν η προσφεύγουσα είχε ζητήσει πλήρη ανάλυση ή μόνο τον προσδιορισμό ορισμένων χαρακτηριστικών των ελαίων.

- 26 Με έγγραφο της ίδιας ημερομηνίας, η Επιτροπή απευθύνθηκε επίσης στην προσφεύγουσα *Oleifici Italiani* και της ζήτησε να της παράσχει διευκρινίσεις ως προς τα διαβιβασθέντα στο εν λόγω εργαστήριο δείγματα και ως προς το περιεχόμενο των αναλύσεων που ζητήθηκαν.
- 27 Απαντώντας στα ερωτήματα της Επιτροπής, το ισπανικό εργαστήριο ανέφερε, με έγγραφο της 8ης Φεβρουαρίου 1996, ότι δεν ήταν σε θέση να εντοπίσει την προέλευση των δειγμάτων, καθόσον αυτά εστάλησαν εντός γυάλινης φιάλης με βιδωτό πλαστικό πώμα χωρίς σφραγίδα και χωρίς επισήμανση· κατά συνέπεια, ήταν σαφές ότι η ανάλυση μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για σκοπούς προσωπικής ενημερώσεως. Τονίσθηκε, επιπλέον, ότι η αίτηση αναλύσεως αφορούσε κυρίως την περιεκτικότητα σε κηρούς και ότι δεν ζητήθηκε εξέταση όσον αφορά την παράμετρο της οξύτητας.
- 28 Με το έγγραφο απαντήσεως της 9ης Φεβρουαρίου 1996, η προσφεύγουσα *Oleifici Italiani* υπογράμμισε, αντιθέτως, ότι τα αναλυθέντα από το ισπανικό εργαστήριο δείγματα ήσαν εκείνα που είχαν ληφθεί τον Νοέμβριο του 1993. Προσέθεσε ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν είχε σημασία η εξακρίβωση της ταυτότητας αυτής, αλλά μάλλον η διαπίστωση ότι το εργαστήριο είχε εκτιμήσει ότι δεν ήταν σε θέση να πιστοποιήσει ανάμιξη με πυρηνέλαιο βάσει μόνο της μη φυσιολογικής τιμής των κηρών, εφόσον δεν προέκυψαν μη φυσιολογικές ενδείξεις όσον αφορά τις άλλες παραμέτρους της αναλύσεως.
- 29 Στο πλαίσιο αυτό, ο γενικός διευθυντής της ΓΔ VI απηύθυνε στις 7 Φεβρουαρίου 1996, πριν λάβει τις δύο προμνημονευθείσες απαντήσεις, έγγραφο στη μόνη αντιπροσωπεία της Ιταλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση — και, σε αντίγραφο,

σε πολλά ιταλικά υπουργεία και δικαστήρια, καθώς και στον ΑΙΜΑ — το οποίο είχε ως εξής:

«Κατόπιν της ανταλλαγής μεγάλου αριθμού εγγράφων ως προς το σημείο αυτό, επιθυμώ διά του παρόντος να σας υποβάλω την κατωτέρω πρόταση, προκειμένου να τεθεί τέρμα στη διαφορά η οποία ανέκλυσε κατόπιν της κοινοτικής έρευνας.

Με το από 27 Φεβρουαρίου 1995 VI/009568 έγγραφό μας προτείναμε ανάλυση των δειγμάτων που βρίσκονται στην κατοχή μας, με συμμετοχή των ενδιαφερομένων στη σχετική διαδικασία. Όλες οι προετοιμασίες για τη διενέργεια των αναλύσεων είχαν ολοκληρωθεί, όταν η Guardia di Finanza κατέσχε τα έλαια που αποτελούν αντικείμενο αμφισβητήσεως. Θεωρήθηκε τότε σκόπιμο να ανασταλεί η διοικητική διαδικασία και να ληφθούν υπόψη οι αναλύσεις που ο Εισαγγελέας Νεαπόλεως είχε ζητήσει από εμπειρογνώμονα, τον οποίο επέλεξε ο ίδιος.

Ο εμπειρογνώμων αυτός κατέληξε ότι τα έλαια ήσαν παρθένα και, επομένως, μπορούσαν να προσφερθούν στην παρέμβαση.

Από την εμπειριστατωμένη ανάλυση της υποθέσεως διαπιστώθηκε ότι ο εμπειρογνώμων τον οποίο διόρισε το Δικαστήριο Νεαπόλεως δεν είχε κρίνει σκόπιμο να πραγματοποιήσει την ανάλυση των κηρών εφ' όλων των δειγμάτων που αποτελούσαν αντικείμενο αμφισβητήσεως, ισχυριζόμενος ότι η εν λόγω ανάλυση δεν ήταν αποφασιστικής σημασίας για τον καθορισμό της πραγματικής ποιότητας των αναλυομένων ελαίων, σε αντίθεση προς τις διευκρινίσεις που περιλαμβάνονται στους κοινοτικούς κανονισμούς. Προς στήριξη της απόψεώς του, ο εμπειρογνώμων επικαλείται το αποτέλεσμα αναλύσεων που πραγματοποίησε το Laboratorio Arbitral de Madrid για λογαριασμό της Oleifici Italiani επί τριών δειγμάτων, ως προς τα οποία δεν παρασχέθηκαν διευκρινίσεις, το οποίο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, παρά την υψηλή περιεκτικότητα σε κηρούς, το αναλυθέν έλαιον είναι παρθένο.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν μπορούν να ανεχθούν τη σύγχυση που προκλήθηκε από όλες αυτές τις αναλύσεις και κρίνουν σκόπιμο να επιληφθούν εκ νέου της υποθέσεως από το σημείο στο οποίο βρισκόταν κατά τον χρόνο της κατασχέσεως των ελαίων τον Απρίλιο του 1995.

Εξαιρουμένων των δικονομικών πτυχών της υποθέσεως, οι οποίες ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του κράτους μέλους, επιβάλλεται να ληφθεί απόφαση ως προς το αν τα οικεία έλαια μπορούν να υπαχθούν σε καθεστώς παρεμβάσεως. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής προτείνουν εκ νέου στις αρχές του κράτους μέλους να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τη διενέργεια νέας αναλύσεως των δειγμάτων που κατέχει το ΕΓΤΠΕ από ανεξάρτητο εργαστήριο που θα επιλεγεί κατόπιν κοινής συμφωνίας, προκειμένου να καθορισθεί η πραγματική ποιότητα των ελαίων που αποτελούν αντικείμενο αμφισβητήσεως. Επομένως, το κράτος μέλος καλείται να οργανώσει τις αναλύσεις αυτές, να ενημερώσει τους ενδιαφερομένους και να δεσμεύσει εν τω μεταξύ κάθε εγγύηση και/ή να αναστείλει κάθε καταβολή όσον αφορά τα έλαια αυτά.

Για τη διενέργεια της εν λόγω αναλύσεως ελέγχου που θα πρέπει να αφορά κυρίως την περιεκτικότητα σε κηρούς και τη διαχρονική της εξέλιξη, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προτείνουν το εργαστήριο λιπαρών ουσιών του Clichy (Γαλλία).»

30 Απαντώντας στο έγγραφο αυτό, ο ΑΙΜΑ επισήμανε στην Επιτροπή, στις 16 Φεβρουαρίου 1996, ότι κατά τη λήξη της έρευνας που διεξήχθη κατ' εντολή των δικαστηρίων στην Ιταλία, το ποινικό δικαστήριο, με διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1995, διέταξε την αποδέσμευση του ελαίου και την παράδοση των παρτίδων στους δικαιούχους. Από το χρονικό εκείνο σημείο, κάθε αδικαιολόγητη καθυστέρηση του ΑΙΜΑ να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει θα μπορούσε να έχει ποινικές συνέπειες για τους υπαλλήλους του. Επιπλέον, το ιταλικό Συμβούλιο Επικρατείας, με διάταξη της 2ας Φεβρουαρίου 1996, απέρριψε την έφεση που άσκησε ο ΑΙΜΑ σε σχέση με την άρνηση της επιστροφής των εξισωτικών ποσών που πρέπει να καταβληθούν ως δαπάνες διαχειρίσεως, για τον λόγο ότι από την προμνημονευθείσα έρευνα που διεξήχθη κατ' εντολή των δικαστηρίων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο από το οποίο να είναι δυνατόν να συναχθεί ότι το έλαιο αντικαταστάθηκε ή νοθεύτηκε με άλλο έλαιο μικρότερης αξίας. Ο ΑΙΜΑ κατέληξε ότι δεν μπορούσε, υπό τις συνθήκες αυτές, να αποφύγει την καταβολή των οφειλομένων στους λοιπούς δικαιούχους ποσών.

31 Στις 19 Φεβρουαρίου 1996 οι προσφεύγουσες κάλεσαν την Επιτροπή να ανακαλέσει το έγγραφο της 7ης Φεβρουαρίου 1996 και να επιβεβαιώσει το δικαίωμά τους να τους καταβληθούν τα οφειλόμενα ποσά για το επίμαχο έλαιο. Η Επιτροπή δεν απάντησε στο έγγραφο αυτό.

Διαδικασία και μεταγενέστερα της προσφυγής-αγωγής ενώπιον του Πρωτοδικείου περιστατικά

- 32 Υπό τις συνθήκες αυτές, με δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 17 Απριλίου 1996, οι προσφεύγουσες άσκησαν την παρούσα προσφυγή-αγωγή (στο εξής: προσφυγή).
- 33 Μετά την άσκηση της προσφυγής, ο γενικός διευθυντής της ΓΔ VI απευθύνθηκε εκ νέου στον ΑΙΜΑ με έγγραφο της 23ης Απριλίου 1996, σχετικά με το ελαιόλαδο το οποίο παραδόθηκε στην παρέμβαση κατά τις περιόδους εμπορίας 1991/92 και 1992/93 και για το οποίο το ΕΓΤΠΕ είχε κινήσει διαδικασία έρευνας τον Νοέμβριο του 1993. Με το έγγραφο αυτό, η Επιτροπή
- επιβεβαίωσε το περιεχόμενο του από 1ης Μαρτίου 1994 εγγράφου της ως προς την ακρίβεια των πρώτων αναλύσεων που πραγματοποίησε το ισπανικό εργαστήριο, πράγμα το οποίο υποδήλωνε ότι ο ΑΙΜΑ όφειλε να προβεί στην αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών όσον αφορά τις οικείες αγορές·
 - αναγνώρισε ότι τα οικεία έλαια έπρεπε να θεωρηθούν ακατάλληλα για την υπαγωγή στο σύστημα παρεμβάσεως και, επομένως, ότι δεν συνιστούν απόθεμα παρεμβάσεως· από το χρονικό αυτό σημείο, τα έλαια θα ετίθεντο στη διάθεση του ΑΙΜΑ, ο οποίος θα μπορούσε να αποφασίσει την πώλησή τους·
 - αναφέρθηκε στην απόφαση του ιταλικού Συμβουλίου Επικρατείας της 2ας Φεβρουαρίου 1996, διευκρινίζοντας τα εξής: «δεν ανακαλώ το από 7.2.95» [πρέπει να διαβαστεί: 7.12.95] «réf. VI/046436 έγγραφό μου, το οποίο επιτρέπει την καταβολή των δαπανών αποθεματοποιήσεως για τη φύλαξη του οικείου ελαιολάδου μέχρι την ημερομηνία του παρόντος εγγράφου»· επιπλέον, ζητήθηκε από τον ΑΙΜΑ να μην προβεί πλέον σε καταβολή δαπανών αποθεματοποιήσεως από της ημερομηνίας αυτής, για λογαριασμό του ΕΓΤΠΕ, στο μέτρο που τα οικεία ελαιόλαδα βρίσκονταν στη διάθεση του ΑΙΜΑ.
- 34 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Αποφάσισε, εν τούτοις, τη λήψη μέτρων οργάνωσης της

διαδικασίας, δυνάμει του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, τα οποία συνίσταντο στην πρόσκληση των διαδίκων να απαντήσουν εγγράφως, πριν από την ημερομηνία της συνεδρίασης, σε ορισμένες ερωτήσεις. Οι διάδικοι συμμορφώθηκαν δεόντως προς την πρόσκληση αυτή.

- 35 Κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουνίου 1998, ακούστηκαν οι αγορεύσεις των διαδίκων και οι απαντήσεις τους στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου.

Αιτήματα των διαδίκων

- 36 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής, η οποία περιέχεται στο έγγραφο του γενικού διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως Γεωργίας (ΓΔ VI) — διεύθυνση Ζ, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) — Legras, της 7ης Φεβρουαρίου 1996 (αριθ. πρωτ. VI/000513), περί δεσμεύσεως των ποσών που οφείλονται για την αποθεματοποίηση ελαιολάδου των περιόδων εμπορίας 1991/1992 και 1992/1993.

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει αποζημίωση για τις ζημιές που υπέστησαν οι προσφεύγουσες λόγω της παράνομης συμπεριφοράς της.

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

- 37 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή.

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού του ακυρωτικού αιτήματος*Επιχειρήματα των διαδίκων*

38 Η Επιτροπή φρονεί, κατ' αρχάς, ότι το έγγραφο της 7ης Φεβρουαρίου 1996 δεν μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ, δεδομένου ότι δεν παρήγαγε δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών (διάταξη του Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 1991, C-66/91 και C-66/91 R, Emerald Meats κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1143, σκέψη 26, και διάταξη του Πρωτοδικείου της 21ης Οκτωβρίου 1993, T-492/93 και T-492/93 R, Nutral κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-1023, σκέψη 24). Πράγματι, το έγγραφο αυτό αφορά τις σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των ιταλικών αρχών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας. Το προσβαλλόμενο έγγραφο αποτελεί, κατ' ουσίαν, μια προπαρασκευαστική πράξη της αποφάσεως περί εκκαθαρίσεως των λογαριασμών ΕΓΤΠΕ με την οποία καθορίζονται οριστικά οι δαπάνες που αναλαμβάνει το ΕΓΤΠΕ. Το Δικαστήριο έκρινε ρητώς ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να διατυπώσει εγκύρως την άποψή της έναντι των παρεμβάσεων των κρατών μελών στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του ΕΓΤΠΕ, πριν από την εκκαθάριση των ετησίων λογαριασμών (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1993, C-55/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-4813, σκέψη 36).

39 Η Επιτροπή προσθέτει ότι η προσβαλλόμενη πράξη δεν γεννά, αφ' εαυτής, υποχρέωση για το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ούτε, κατά μείζονα λόγο, για τις προσφεύγουσες. Η υποχρέωση των ιταλικών αρχών να αναστείλουν τις μη οφειλόμενες καταβολές προκύπτει άμεσα από τις διατάξεις του άρθρου 8 του κανονισμού 729/70. Άλλωστε, στα κράτη μέλη εναπόκειται να διασφαλίζουν στο έδαφός τους την εκτέλεση των κοινοτικών κανονιστικών ρυθμίσεων, στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Νοεμβρίου 1995, C-476/93 P, Nutral κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-4125, σκέψη 21, και προπαρατεθείσα διάταξη Nutral κατά Επιτροπής, σκέψη 26). Κατά συνέπεια, μόνο τα ληφθέντα από τις εθνικές αρχές μέτρα μπορούν να παραγάγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, ικανά να θίξουν τα συμφέροντα των προσφευγουσών (προπαρατεθείσα διάταξη Nutral κατά Επιτροπής, σκέψη 28).

40 Η Επιτροπή φρονεί, δεύτερον, ότι η προσβαλλόμενη εν προκειμένω πράξη δεν αφορά άμεσα τις προσφεύγουσες υπό την έννοια του άρθρου 173, τέταρτο εδά-

φιο, της Συνθήκης. Στην πραγματικότητα, μόνον η πράξη εσωτερικού δικαίου, με την οποία οι αρμόδιες εθνικές αρχές ανέστειλαν την καταβολή εξισωτικών ποσών για τις δαπάνες αποθεματοποιήσεως, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι βλάπτει τις προσφεύγουσες. Συναφώς, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η κοινοτική νομοθεσία στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής προβλέπει αυστηρή διάκριση μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, αφενός, και μεταξύ των κρατών μελών και των επιχειρηματιών, αφετέρου. Επομένως, στις εθνικές αρχές εναπόκειται να θεσπίζουν τις κατάλληλες διατάξεις για να προλάβουν ανωμαλίες, αναστέλλοντας, ενδεχομένως, τις καταβολές μη οφειλομένων ποσών.

- 41 Η Επιτροπή υποστηρίζει, τέλος, ότι, εν πάση περιπτώσει, η προσβαλλόμενη πράξη δεν παράγει πλέον έννομα αποτελέσματα μετά το από 23 Απριλίου 1996 έγγραφό της. Έστω και αν γίνει δεκτή η συλλογιστική των προσφευγουσών, κατά την οποία τα διάφορα έγγραφα που απηύθυναν οι υπηρεσίες της Επιτροπής στον ΑΙΜΑ συνιστούν αποφάσεις που τις αφορούν άμεσα και ατομικά, όπερ δεν συμβαίνει, το έγγραφο της 23ης Απριλίου θα είχε ακυρώσει το προσβαλλόμενο έγγραφο της 7ης Φεβρουαρίου 1996.
- 42 Οι προσφεύγουσες αντιτείνουν ότι το από 7 Φεβρουαρίου 1996 έγγραφο της Επιτροπής παρήγαγε έννομα αποτελέσματα τα οποία έθιξαν άμεσα και ατομικά τα συμφέροντά τους. Το γεγονός ότι οι κανονισμοί 729/70 και 3472/85 προβλέπουν τη δυνατότητα των κρατών μελών να προλάβουν και να διώξουν τις ανωμαλίες όσον αφορά τους πόρους του ΕΓΤΠΕ δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να παραγάγουν οι πράξεις που εκδίδει η Κοινότητα στον τομέα αυτόν άμεσα αποτελέσματα στην έννομη σφαίρα των ιδιωτών. Εν προκειμένω, η Επιτροπή όχι μόνο δεν περιορίστηκε σε απλές υποδείξεις στον εθνικό οργανισμό παρεμβάσεως, αλλά θέσπισε αναγκαστικά μέτρα τα οποία αφορούν ειδικά την περίπτωση των προσφευγουσών.
- 43 Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες αναφέρονται ειδικότερα στα έγγραφα της 2ας Οκτωβρίου και της 23ης Νοεμβρίου 1995, με τα οποία η Επιτροπή κάλεσε τον ΑΙΜΑ να προβεί στις επίμαχες πληρωμές, καθώς και στο έγγραφο της 7ης Φεβρουαρίου 1996, με το οποίο επέβαλε στον ΑΙΜΑ να αναστείλει όλες τις καταβολές σχετικά με τα επίμαχα έλαια. Κατά τις προσφεύγουσες, είναι, επο-

μένως, σαφές ότι, όσον αφορά την πληρωμή που αντιστοιχεί στην αποθεματοποίηση των επιμάχων ελαίων, ο ΑΙΜΑ δεν διέθετε περιθώρια εκτιμήσεως, αλλά όφειλε να συμμορφωθεί προς τις επιταγές της Επιτροπής.

- 44 Οι προσφεύγουσες συνάγουν ότι η νομολογία που επικαλείται η Επιτροπή δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη στην παρούσα υπόθεση. Πράγματι, η προπαρατεθείσα απόφαση Neutral κατά Επιτροπής αφορούσε μόνο τα μέτρα που έλαβαν οι εθνικές αρχές, οι οποίες ήταν ελεύθερες να συμμορφωθούν ή όχι προς τις υποδείξεις της Επιτροπής. Ομοίως, η προπαρατεθείσα διάταξη Emerald Meats κατά Επιτροπής αφορούσε ανακοίνωση της Επιτροπής, η οποία ανήγγειλε απλώς την πρόθεση των υπηρεσιών της να λάβουν ορισμένα μέτρα, η οποία πρόθεση δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως δεσμευτική απόφαση. Στην παρούσα υπόθεση, αντιθέτως, η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική, λόγω του ότι η προσβαλλόμενη πράξη δεν αφήνει κανένα περιθώριο ελιγμών στις εθνικές αρχές όσον αφορά τη διενέργεια των οικείων πληρωμών.
- 45 Ενώ η Επιτροπή θεωρεί ότι η αυτονομία του ΑΙΜΑ κατά τη λήψη αποφάσεων αποδεικνύεται από το γεγονός ότι ο οργανισμός αυτός δεν ακολούθησε τις από 23 Νοεμβρίου 1995 υποδείξεις της, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η απλή καθυστέρηση στην εκτέλεση μιας απόφασεως ουδόλως σημαίνει ότι η εθνική αρχή είναι ελεύθερη να αποφασίσει την εκτέλεση ή όχι. Άλλωστε, το γεγονός ότι, παρά το εν λόγω έγγραφο της 23ης Νοεμβρίου 1995, ο ΑΙΜΑ δεν προέβη σε άμεση και πλήρη καταβολή πρέπει ακριβώς να καταλογιστεί, κατά πάσα πιθανότητα, στο κλίμα μεγάλης αβεβαιότητας που οφειλόταν στις αναβολές των υπηρεσιών της Επιτροπής.
- 46 Στο μέτρο που η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, κατόπιν του από 23 Απριλίου 1996 εγγράφου της, η διαφορά στερείται εφεξής αντικειμένου, οι προσφεύγουσες διαπιστώνουν ότι, στο στάδιο αυτό, η Επιτροπή εμμένει στον χαρακτηρισμό του τελευταίου αυτού εγγράφου ως τελικού και καθοριστικού για την όλη υπόθεση. Λαμβανομένου πάντως υπόψη του ότι η Επιτροπή έχει ήδη μεταβάλει επανειλημμένως γνώμη όσον αφορά τις επίδικες πληρωμές, οι προσφεύγουσες εμμένουν στο γεγονός ότι εξακολουθούν να τελούν σε κατάσταση μεγάλης αβεβαιότητας. Στο πλαίσιο της αγωγής τους αποζημιώσεως, οι προσφεύγουσες επισημαίνουν ότι το έγγραφο της 23ης Απριλίου 1996 φαίνεται να περιορίζει

μέχρι την ημερομηνία αυτή την ανάληψη των δαπανών αποθεματοποιήσεως από το ΕΓΤΠΕ. Το έγγραφο αυτό μπορεί, επομένως, να προκαλέσει περαιτέρω διενέξεις όσον αφορά τον εντοπισμό του υπευθύνου των δαπανών που συνδέονται με την παράταση των αποθεματοποιήσεων.

- 47 Ως προς το σημείο αυτό, η Επιτροπή διευκρινίζει, με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως, ότι ο επίμαχος περιορισμός δικαιολογείται από το γεγονός ότι, βάσει των δεδομένων τα οποία διέθετε, δεν υφίστατο πλέον αμφιβολία ότι το οικείο έλαιο έπρεπε να αποκλεισθεί από τα αποθέματα παρεμβάσεως από τις 23 Απριλίου 1996.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 48 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να εξετασθεί αν το επίδικο έγγραφο της 7ης Φεβρουαρίου 1996 συνιστά πράξη που μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως σύμφωνα με το άρθρο 173 της Συνθήκης. Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, πρέπει προς τον σκοπό αυτό να εξετασθεί αν το έγγραφο αυτό — το οποίο απευθύνθηκε ρητώς στη μόνιμη αντιπροσωπεία της Ιταλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, σε αντίγραφο, σε διάφορες ιταλικές αρχές μεταξύ των οποίων ο ΑΙΜΑ, όχι όμως στις προσφεύγουσες — παρήγαγε δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν άμεσα τα συμφέροντα των προσφευγουσών, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική τους κατάσταση (βλ., μεταξύ άλλων, την προπαρατεθείσα διάταξη Emerald Meats κατά Επιτροπής, σκέψη 26, την προπαρατεθείσα απόφαση Nutral κατά Επιτροπής, σκέψη 28, και την απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Απριλίου 1997, C-395/95 P, Geotronics κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-2271, σκέψη 10).
- 49 Συναφώς, το γράμμα του εν λόγω εγγράφου πρέπει να ερμηνευθεί λαμβανομένου υπόψη του πραγματικού και νομικού πλαισίου εντός του οποίου συντάχθηκε και κοινοποιήθηκε στις ιταλικές αρχές. Είναι, πράγματι, απαραίτητο να καθορισθεί η αντικεμενική σημασία την οποία μπορούσε ευλόγως να προσδώσει στο έγγραφο, το χρονικό σημείο κατά το οποίο εστάλη, ένας επιμελής και ενήμερος επιχειρηματίας, ο οποίος ενεργεί για λογαριασμό εθνικού οργανισμού παρεμβάσεως στον τομέα του ελαιολάδου.

50 Διαπιστώνεται όμως ότι το προσβαλλόμενο έγγραφο είναι υπογεγραμμένο από τον Legras, γενικό διευθυντή στην Επιτροπή, και περιορίζεται ρητώς στη διατύπωση της γνώμης των υπηρεσιών μόνο της Γενικής Διευθύνσεως VI. Πράγματι, αναφέρεται, για παράδειγμα, στο εν λόγω έγγραφο ότι «*οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν μπορούν να ανεχθούν τη σύγχυση που προκλήθηκε*» και «*κρίνουν σκόπιμο να επιληφθούν εκ νέου της υποθέσεως από το σημείο στο οποίο βρισκόταν (...) τον Απρίλιο του 1995*». Επιπλέον, το έγγραφο περιλαμβάνει μόνο μια πρόταση «*προκειμένου να τεθεί τέρμα στη διαφορά η οποία ανέκυψε*», και *οι υπηρεσίες της Επιτροπής προτείνουν εκ νέου «στις αρχές του κράτους μέλους να λάβουν τα αναγκαία μέτρα*». Στο πλαίσιο αυτό, το κράτος μέλος καλείται να διακόψει «*εν τω μεταξύ*» κάθε πληρωμή για τα επίμαχα έλαια. Η διατύπωση που χρησιμοποιείται στο έγγραφο δεν είναι, κατά συνέπεια, η διατύπωση υποχρεωτικής πράξεως η οποία να αποσκοπεί στην επιβολή στις ιταλικές αρχές της υποχρεώσεως να κλείσουν οριστικά τον φάκελο της υποθέσεως και επηρεάζει, επομένως, τη νομική κατάσταση των προσφευγουσών.

51 Το γεγονός ότι το προσβαλλόμενο έγγραφο δεν συνιστά απόφαση επιβεβαιώνεται από το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται. Πράγματι, κατά τους κανόνες που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών, στα τελευταία εναπόκειται, ελλείψει αντίθετης διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, να διασφαλίζουν στο έδαφός τους την εκτέλεση των κοινοτικών κανονιστικών ρυθμίσεων, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουλίου 1987, 89/86 και 91/86, Étoile commerciale και CNTA κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 3005, σκέψη 11). Ειδικότερα, η εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων σχετικά με τις κοινές οργανώσεις των αγορών εμπίπτει στην αρμοδιότητα των εθνικών οργανισμών που έχουν ορισθεί προς τον σκοπό αυτόν. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν είναι αρμόδιες για την έκδοση αποφάσεων όσον αφορά την εφαρμογή αυτή, αλλά μπορούν απλώς να διατυπώνουν τη γνώμη τους, η οποία δεν δεσμεύει τις εθνικές αρχές, καθόσον η διατύπωση των γνώμων αυτών εντάσσεται στα πλαίσια της εσωτερικής συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών οργανισμών που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή της κοινοτικής ρυθμίσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 1980, 133/79, Sucrimex Westzucker κατά Επιτροπής, Συλλογή 1980, σ. 1299, σκέψεις 16 και 22, της 10ης Ιουνίου 1982, 217/81, Interagra κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 2233, σκέψη 8, και της 18ης Οκτωβρίου 1984, 109/83, Eurico κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 3581, σκέψη 20).

52 Το ίδιο συμβαίνει με τον μηχανισμό χρηματοδοτήσεως που καθιερώνεται ειδικά με τα άρθρα 4 και 5 του κανονισμού 729/70. Πράγματι, τα ίδια τα κράτη μέλη πρέπει να κινητοποιήσουν, βάσει των δικών τους χρηματοπιστωτικών πόρων

και ανάλογα με τις ανάγκες των υπηρεσιών τους πληρωμής, τα αναγκαία για τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής μέσα, ενώ η Επιτροπή αναχρηματοδοτεί απλώς τις δαπάνες αυτές προβαίνοντας σε κατ' αποκοπήν προκαταβολές και σε συμπληρωματικές καταβολές [βλ., συναφώς, τις διευκρινίσεις που περιλαμβάνει η πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΟΚ) 3183/87 του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 1987, που θεσπίζει ιδιαίτερους κανόνες σχετικά με τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 304, σ. 1), την πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΟΚ) 2048/88 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 729/70 (ΕΕ L 185, σ. 1), την πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΟΚ) 2776/88 της Επιτροπής, της 7ης Σεπτεμβρίου 1988, για τα στοιχεία που πρέπει να διαβιβάζουν τα κράτη μέλη για την ανάληψη των δαπανών που χρηματοδοτούνται στα πλαίσια του τμήματος Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ (ΕΕ L 249, σ. 9), και το άρθρο 4, παράγραφος 5, του κανονισμού 729/70 όπως ισχύει με τον κανονισμό (ΕΚ) 1287/95 του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 1995 (ΕΕ L 125, σ. 1)].

- 53 Κατά τον εν λόγω μηχανισμό χρηματοδότησης, η οριστική και αμετάκλητη θέση της Επιτροπής όσον αφορά την ανάληψη από το ΕΓΤΠΕ των δαπανών στις οποίες υποβάλλονται οι κρατικοί οργανισμοί παρεμβάσεως στο πλαίσιο της κοινής αγροτικής πολιτικής καθορίζεται, έναντι μόνο των κρατών μελών, με την απόφαση περί της εκκαθάρισεως των ετησίων λογαριασμών, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 729/70 (βλ. υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιανουαρίου 1998, C-61/95, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-207, σκέψη 39). Όπως διευκρίνισε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 6ης Οκτωβρίου 1993, Ιταλία κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα, σκέψη 36), η Επιτροπή δεν μπορεί εγκύρως να γνωστοποιήσει τη θέση της ως προς τη χρηματοδότηση αυτή σε στάδιο προγενέστερο της εκκαθάρισεως των ετησίων λογαριασμών.
- 54 Κατά συνέπεια, και όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, η ανταλλαγή εγγράφων που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας διαφοράς, συμπεριλαμβανομένου του προσβαλλομένου εγγράφου, πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια εσωτερικής και ανεπίσημης συνεργασίας, η οποία δεν φέρει κανένα από τα στοιχεία της διαδικασίας λήψεως αποφάσεως και αποσκοπεί στη διευκόλυνση της τρέχουσας διαχειρίσεως των χρηματοπιστωτικών λογαριασμών και στην προετοιμασία της οριστικής καταρτίσεως των δαπανών που μπορεί να αναλάβει το ΕΓΤΠΕ. Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, ενόψει του εν λόγω κανονιστικού πλαισίου, οι προσφεύγουσες, ως επιμελείς και ενήμεροι επιχειρηματίες, επιφορτισμένοι από τον ΑΙΜΑ με τη διενέργεια πράξεων παρεμβάσεως στον τομέα αυτό, δεν ήταν δυνατόν να αγνοούν τη νομική φύση της εν λόγω ανταλλαγής εγγράφων και, κυρίως, του προσβαλλομένου εγγράφου.

- 55 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, εντούτοις, ότι το έγγραφο αυτό τις αφορά άμεσα, λόγω του ότι ο ΑΙΜΑ δεν διέθετε περιθώρια εκτιμήσεως, αλλά όφειλε να συμμορφωθεί προς τις οδηγίες της Επιτροπής που αποσκοπούσαν στην αναστολή των επιμάχων πληρωμών. Κατά τη συνεδρίαση παρέπεμψαν, ως προς το σημείο αυτό, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1998, C-386/96 P, Dreyfus κατά Επιτροπής (μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή).
- 56 Επιβάλλεται να υπομνησθεί συναφώς ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, για να επηρεάζεται ένας ιδιώτης άμεσα από ορισμένο κοινοτικό μέτρο υπό την έννοια του άρθρου 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης, απαιτείται το αμφισβητούμενο κοινοτικό μέτρο να μην αφήνει καμία εξουσία εκτιμήσεως στους αποδέκτες του που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του, εφόσον αυτή έχει καθαρά αυτόματο χαρακτήρα και απορρέει αποκλειστικά από την κοινοτική ρύθμιση (προπαρατεθείσα απόφαση Dreyfus κατά Επιτροπής, σκέψη 43, και παρατεθείσα νομολογία). Το αυτό ισχύει όταν η δυνατότητα των αποδεκτών να μη δώσουν συνέχεια στην κοινοτική πράξη είναι καθαρά θεωρητική, εφόσον δεν υφίσταται αμφιβολία ως προς τη βούλησή τους να συναγάγουν συνέπειες σύμφωνες με την πράξη αυτή (ίδια απόφαση, σκέψη 44, και παρατεθείσα νομολογία).
- 57 Όπως όμως διαπιστώθηκε ανωτέρω, το προσβαλλόμενο έγγραφο, ως καθαρώς ανεπίσημη γνώμη, δεν παρήγαγε κανένα δεσμευτικό έννομο αποτέλεσμα έναντι του ΑΙΜΑ, ο οποίος, όσον αφορά την πρόταση αναστολής των επιδίκων πληρωμών, ήταν, κατά συνέπεια, ελεύθερος είτε να μη λάβει υπόψη τη γνώμη των υπηρεσιών της Επιτροπής και να προβεί στις πληρωμές αυτές για να ζητήσει αργότερα την αναχρηματοδότηση από το ΕΓΤΠΕ είτε να διενεργήσει τις πληρωμές στις προσφεύγουσες, βάσει μόνο των συμβατικών υποχρεώσεών του, χωρίς να ζητήσει την αναχρηματοδότηση σε κοινοτικό επίπεδο είτε να μην προβεί σε καμία πληρωμή αναμένοντας να λάβουν οι προσφεύγουσες τα μέτρα που θεωρούν χρήσιμα. Ο ΑΙΜΑ επέλεξε την τελευταία εναλλακτική λύση, η δε ηθελημένη και αυτόνομη συμπεριφορά του δεν μπορεί, ως εκ τούτου, να καταλογιστεί στην Επιτροπή.
- 58 Η έλλειψη άμεσης επιρροής του προσβαλλομένου εγγράφου στη συμπεριφορά του ΑΙΜΑ επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι το έγγραφο αυτό δεν είχε καμία άμεση συνέπεια επί των τρεχουσών χρηματοπιστωτικών σχέσεων μεταξύ του ΕΓΤΠΕ και του ΑΙΜΑ. Όπως επιβεβαίωσε η Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση, χωρίς οι προσφεύγουσες να την αντικρούσουν ως προς το σημείο αυτό, το ΕΓΤΠΕ εξακολούθησε να καταβάλλει μέχρι τον Μάιο του 1996, βάσει μηνιαίων

αιτήσεων του ΑΙΜΑ, μηνιαίες προκαταβολές επί των δαπανών για την αποθεματοποίηση των επιδίων ελαιολάδων, ενώ η χορήγηση των προκαταβολών αυτών σταμάτησε μόνον κατόπιν του εγγράφου της 23ης Απριλίου 1996 (βλ. ανωτέρω, σκέψη 33). Άλλωστε, ο ΑΙΜΑ θεώρησε ότι δεν δεσμευόταν ούτε από άλλα έγγραφα των υπηρεσιών της Επιτροπής τα οποία τον καλούσαν να προβεί στις επίδικες πληρωμές και δέχονταν να αναλάβουν τις σχετικές δαπάνες, ήτοι τα έγγραφα της 2ας Οκτωβρίου, της 23ης Νοεμβρίου και της 7ης Δεκεμβρίου 1995, καθώς και το έγγραφο της 23ης Απριλίου 1996.

59 Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι, με την απόφασή του *Étoile commerciale* και *CNTA* κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα, σκέψεις 9, 13 και 14), το Δικαστήριο κήρυξε απαράδεκτες τις προσφυγές ακυρώσεως που άσκησαν ιδιώτες κατά της αποφάσεως με την οποία, αφενός, καθορίστηκε το ποσό που έπρεπε να αναλάβει το ΕΓΤΠΕ στο πλαίσιο της εκκαθαρίσεως των υποβληθέντων από τη Γαλλική Δημοκρατία λογαριασμών για το οικονομικό έτος 1981 και, αφετέρου, δεν αναγνωρίστηκε ότι βαρύνουν το ΕΓΤΠΕ οι ενισχύσεις που είχαν ζητήσει οι εν λόγω ιδιώτες. Στην υπόθεση εκείνη, ο εθνικός οργανισμός παρεμβάσεως είχε αποφασίσει, βάσει της εν λόγω αποφάσεως της Επιτροπής, να κάνει χρήση της δυνατότητας αναζητήσεως των χορηγηθεισών ενισχύσεων, την οποία δυνατότητα είχε προβλέψει η Επιτροπή κατά τη χορήγηση των εν λόγω ενισχύσεων. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η απόφαση περί της εκκαθαρίσεως των λογαριασμών αφορούσε μόνο τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ της Επιτροπής και του οικείου κράτους μέλους και ότι η ανάκτηση των ήδη καταβληθέντων ποσών, καίτοι πραγματοποιήθηκε ενόψει της αποφάσεως αυτής, δεν αποτελούσε άμεση συνέπειά της, αλλά συνέπεια του γεγονότος ότι ο οργανισμός παρεμβάσεως είχε εξαρτήσει την οριστική χορήγηση των επιμάρχων ποσών από την προϋπόθεση ότι αυτά θα βάρυναν, σε τελική ανάλυση, το ΕΓΤΠΕ. Το Δικαστήριο κατέληξε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν επηρέαζε άμεσα την έννομη κατάσταση των προσφευγουσών επιχειρήσεων. Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η νομολογία αυτή πρέπει, κατά μείζονα λόγο, να ισχύσει για τις απλές γνώμες που διατύπωσαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής προς τις εθνικές αρχές κατά το ανεπίσημο στάδιο που προηγείται της εκκαθαρίσεως των λογαριασμών, κατά το οποίο εκτελούνται οι προπαρασκευαστικές ενέργειες για την έκδοση της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής.

60 Όσον αφορά, τέλος, την παραπομπή στην προπαρατεθείσα απόφαση *Dreyfus* κατά Επιτροπής, που αφορά επείγουσα αγωγή της Επιτροπής στα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ενώσεως προκειμένου να χρηματοδοτηθεί η εισαγωγή ορισμένων προϊόντων, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή αρνήθηκε να χρηματοδοτήσει σύμβαση πώλησεως σιτηρών συναφθείσα μεταξύ της προσφεύγουσας επιχειρήσεως και ενός ρωσικού δημοσίου οργανισμού. Κατά της αρνήσεως αυτής η επιχείρηση άσκησε προσφυγή ακυρώσεως. Καίτοι είναι αληθές ότι το Δικαστήριο έκρινε ότι η επίδικη απόφαση, απευθυνόμενη μόνον στον ρωσικό

δημόσιο οργανισμό, παρήγαγε άμεσα αποτελέσματα στην έννομη κατάσταση της προσφεύγουσας επιχειρήσεως, ως αιτιολογία της αποφάσεως του Δικαστηρίου αναφέρθηκε το ότι, λόγω του ειδικού κοινωνικοοικονομικού πλαισίου, η εξόφληση των παραδόσεων δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί παρά μόνο μέσω των κοινοτικών οικονομικών πόρων, οπότε η ίδια ύπαρξη της συμβάσεως προμηθείας εξηράτο από την παροχή της κοινοτικής χρηματοδοτήσεως (σκέψεις 49 έως 53 της αποφάσεως). Αρκεί να σημειωθεί ότι, εν προκειμένω, δεν συντρέχουν οι εν λόγω ειδικές πραγματικές προϋποθέσεις.

- 61 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι το προσβαλλόμενο έγγραφο της 7ης Φεβρουαρίου 1996 δεν παρήγαγε δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν άμεσα τα συμφέροντα των προσφευγουσών. Επομένως, το ακυρωτικό αίτημα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

Επί του αιτήματος αποζημιώσεως

- 62 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, πρώτον, ότι, κατά τη νομολογία, η αγωγή αποζημιώσεως βάσει των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης έχει θεσπιστεί ως αυτοτελές ένδικο βοήθημα που επιτελεί ιδιαίτερη λειτουργία στο πλαίσιο του συστήματος παροχής έννομης προστασίας. Από αυτό προκύπτει ότι, το απαράδεκτο, το οποίο κρίθηκε ανωτέρω, του αιτήματος ακυρώσεως του εγγράφου της 7ης Φεβρουαρίου 1996 δεν συνεπάγεται, αφ' εαυτού, το απαράδεκτο του εν λόγω αιτήματος αποζημιώσεως για τη ζημία που οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι υπέστησαν από την εξ αρχής παράνομη συμπεριφορά της Επιτροπής απέναντί τους (βλ., υπό την έννοια αυτή, τη διάταξη του Πρωτοδικείου της 3ης Φεβρουαρίου 1998, T-68/96, Πολύβιος κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ, II-153, σκέψη 32).
- 63 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, δεύτερον, ότι οι προσφεύγουσες υπολόγισαν τη ζημία που ισχυρίζονται ότι υπέστησαν λόγω της δεσμεύσεως των επιδίκων πληρωμών, με το δικόγραφο της προσφυγής τους, σε 3 792 703 336 ιταλικές λίρες (LIT) και 1 851 456 540 LIT σε κεφάλαιο, αντιστοίχως, και, με το υπόμνημά τους απαντήσεως, σε 4 653 624 967 LIT και 2 166 553 836 LIT σε κεφάλαιο, αντιστοίχως. Προσέθεσαν ότι τα ποσά αυτά έπρεπε να προσαυξηθούν κατά τους τόκους υπερημερίας προς 10 % ετησίως, κατά τους νόμιμους τόκους προς 10 % ετησίως, για να ληφθεί υπόψη η πτώση της αξίας του νομίσματος, καθώς και κατά διάφορα ποσά λόγω του διαφυγόντος κέρδους τους ανάλογα με τις εκάστοτε ημερομηνίες κατά τις οποίες κατέστησαν απαιτητά τα ποσά που αντιστοιχούν σε εκάστη.

- 64 Στη συνέχεια, και απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, οι προσφεύγουσες ανέφεραν ότι η εταιρία Oleifici Italiani είχε λάβει τον Αύγουστο του 1997 το σύνολο των εξισωτικών ποσών που απαιτούνται για την αποθεματοποίηση των οικείων ελαίων. Κατά τη συνεδρίαση, προσέθεσαν ότι η εταιρία Fratelli Rubino Industrie Oleari είχε εν τω μεταξύ λάβει μια πρώτη προκαταβολή επί του κεφαλαίου καθώς και τη διαβεβαίωση εκ μέρους του ΑΙΜΑ ότι το υπόλοιπο θα της καταβαλλόταν εξ ολοκλήρου και οριστικά λίαν συντόμως. Οι προσφεύγουσες κατέληξαν ότι η ζημία τους είχε έτσι περιοριστεί, οπότε το αίτημά τους αποσκοπούσε πλέον, στην πραγματικότητα, στη λήψη ενός ποσού προοριζομένου να αποκαταστήσει την οικονομική ζημία που τους προκάλεσε η καθυστέρηση στην είσπραξη των οφειλομένων.
- 65 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι ο εν λόγω περιορισμός του αιτήματος αποζημιώσεως, ο οποίος πραγματοποιήθηκε κατά τη διαδικασία, συνιστά παραδεκτή, απ' εαυτής, προσαρμογή, καθόσον λαμβάνει απλώς υπόψη την εξέλιξη της εκτάσεως της ζημίας που επικαλούνται οι προσφεύγουσες.
- 66 Πρέπει πάντως να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας εξαρτάται από τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτομένης στα κοινοτικά όργανα συμπεριφοράς, την ύπαρξη πραγματικής και βεβαίας ζημίας καθώς και άμεσου αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς του οικείου θεσμικού οργάνου και της προβαλλομένης ζημίας (βλ., για παράδειγμα, τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 28ης Απριλίου 1998, T-184/95, Dorsch Consult κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 59 και 60, και την παρατεθείσα νομολογία, και της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, T-168/94, Blackspur κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2627, σκέψεις 38 και 40, και την παρατεθείσα νομολογία, καθώς και την απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Οκτωβρίου 1979, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 και 45/79, Dumortier Frères κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 515, σκέψη 21), ενώ η απόδειξη της συνδρομής των προϋποθέσεων αυτών βαρύνει τους ενάγοντες (απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Οκτωβρίου 1995, T-185/94, Geotronics κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2795, σκέψη 39).
- 67 Στην παρούσα υπόθεση, προκειμένου περί της υπάρξεως άμεσου αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της προσαπτομένης στην Επιτροπή συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας, αρκεί να υπομνησθεί ότι η μη καταβολή των δαπανών αποθεματοποίησεως στις προσφεύγουσες είναι ανεξάρτητη από τη συμπεριφορά των υπηρεσιών της Επιτροπής στα πλαίσια της ανεπίσημης συνεργασίας τους με τις ιταλικές αρχές, αλλά αποτελεί ηθελημένη και αυτόνομη επιλογή των

τελευταίων (βλ. ανωτέρω, σκέψεις 54 και 57). Υπό τις συνθήκες αυτές, η ζημία που προβάλλουν οι προσφεύγουσες πρέπει να καταλογισθεί στις εν λόγω εθνικές αρχές και, κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι προκλήθηκε άμεσα από την προσαπτόμενη στην Επιτροπή συμπεριφορά. Όμως, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφασή του *Étoile commerciale* και *CNTA* κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα, σκέψεις 16 έως 21), ο κοινοτικός δικαστής δεν είναι αρμόδιος να εξασφαλίσει, βάσει των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, την αποκατάσταση της εν λόγω ζημίας.

68 Όσον αφορά το κατά πόσον η καθυστέρηση στην καταβολή των αιτηθέντων ποσών προκάλεσε στις προσφεύγουσες πραγματική ζημία, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες δεν προσδιόρισαν το ποσό της αποζημίωσης με το αίτημά τους περί αποζημίωσης, το οποίο περιόρισαν κατά τη διαδικασία.

69 Επιπλέον, η οριστική θέση της Επιτροπής ως προς το αν και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μέχρι ποίου ύψους το ΕΓΤΠΕ αναλαμβάνει τις επίδικες δαπάνες αποθεματοποιήσεως καθορίζεται, εν πάση περιπτώσει, με την απόφασή της περί της εκκαθαρίσεως των λογαριασμών που αφορούν τα έτη 1991, 1992 και 1993 (βλ. ανωτέρω σκέψη 53). Κατά συνέπεια, μόνον ενόψει της αποφάσεως αυτής θα καταστεί δυνατόν να καθοριστεί αν η ζημία που επικαλούνται οι προσφεύγουσες είναι πραγματική και βεβαία. Όμως, όπως διευκρίνισε η Επιτροπή απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, οι συζητήσεις που διεξάγονται με τις ιταλικές αρχές όσον αφορά τους λογαριασμούς σχετικά με τις παρτίδες του επιδικού ελαιολάδου δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμη, οπότε δεν υφίστανται ακόμη αποφάσεις ως προς την εκκαθάριση των εν λόγω ειδικών λογαριασμών. Κατά συνέπεια, η επίκληση, επί του παρόντος, ζημίας την οποία φέρεται ότι προκάλεσε η συμπεριφορά της Επιτροπής πρέπει να θεωρηθεί πρόωρη. Επομένως, δεν μπορεί επί του παρόντος να τεθεί ζήτημα πραγματικής και βεβαίας ζημίας των προσφευγουσών.

70 Κατά συνέπεια, το αίτημα αποζημίωσης πρέπει επίσης να απορριφθεί.

71 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁷² Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν αλληλεγγύως στα δικαστικά τους έξοδα καθώς και στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Οι προσφεύγουσες φέρουν αλληλεγγύως τα δικαστικά τους έξοδα καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.**

Καλογερόπουλος

Bellamy

Pirrung

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Σεπτεμβρίου 1998.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

A. Καλογερόπουλος